

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การปกครองในรูปแบบเทศบาลของไทย ได้เริ่มขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2476 ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นสถาบันขั้นต้น ด้วยการสอนประชาชนให้เข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา และต้องการให้ราษฎรในท้องถิ่นมาบริหารและร่วมปกครองท้องถิ่นของตน (ทินพันธุ์ นาคะตะ. 2547 : 176) เป็นการปกครองท้องถิ่นที่มีลักษณะการปกครองตนเองมากที่สุดอีกรูปแบบหนึ่ง เพราะมีการกำหนดให้ประชาชนในท้องถิ่นมีการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลโดยตรง และการกระจายอำนาจด้านการบริหารจัดการ เนื่องจากเทศบาลมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการในส่วนท้องถิ่นที่เป็นภารกิจด้านบริการ สาธารณะพื้นฐานต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ดูแลถนนหนทาง ไฟฟ้าให้แสงสว่าง การเก็บขยะ มูลฝอย การรักษาความสะอาด สวนสาธารณะ การสาธารณสุข ซึ่งตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจในการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการ ที่เป็นอิสระตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตนเองและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง นับได้ว่าการเมืองในท้องถิ่นเป็นการฝึกสอนให้ประชาชนเข้าใจการเมืองในระบบรัฐสภา อันจะส่งผลดีต่อการเมืองในระดับชาติ เพราะการเมืองในท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวประชาชนมากกว่าการเมืองในระดับชาติ ฉะนั้นประชาชนย่อมจะเข้าใจถึงปัญหาของท้องถิ่นได้ดีกว่าในระดับชาติ (แสงตะวัน มโยทาร์. 2547 : 2)

เทศบาลตำบลนาควนเป็นองค์การปกครองท้องถิ่น ได้ยกฐานะขึ้นจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบลนาควน เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 (เทศบาลตำบลนาควน. 2551 : 2) โดยพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ซึ่งนับจากการยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลแล้ว เทศบาลตำบลนาควนมีผู้บริหารคือ นายกเทศมนตรีมาแล้วทั้งหมดจำนวน 5 สมัย มีนายกเทศมนตรีจำนวน 4 คน โดยในช่วงแรกของการจัดตั้งเทศบาล

ฝ่ายบริหารของเทศบาลตำบลนาควนใช้รูปแบบคณะเทศมนตรี โดยมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งที่มาจากการเลือกกันเองของสมาชิกสภาเทศบาล ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารของเทศบาล ถือว่าประชาชนเลือกนายกเทศมนตรีทางอ้อมกล่าวคือ ประชาชนเลือกเข้าไปเป็นสมาชิกสภาเทศบาล แล้วจึงให้สมาชิกสภาเทศบาลเลือกสมาชิกสภาฯ ด้วยกันเองขึ้นเป็นนายกเทศมนตรี ต่อมาในปี พ.ศ.2546 ได้มีกฎหมายกำหนดให้ท้องถิ่นมีการเลือกตั้งผู้บริหารโดยตรงจากประชาชน โดยการแก้ไขพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 กำหนดให้เทศบาลมีนายกเทศมนตรีหนึ่งคนมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว มีผลทำให้เทศบาลที่นายกเทศมนตรีครบวาระการดำรงตำแหน่งแล้ว ต้องจัดให้มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีใหม่โดยให้ประชาชนเลือกนายกเทศมนตรีโดยตรง และใช้รูปแบบการบริหารแบบสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี แทนวิธีการที่ให้สมาชิกสภาเทศบาลเลือกสมาชิกด้วยกันเองขึ้นมาเป็นนายกเทศมนตรีในแบบคณะเทศมนตรีที่ใช้มาแต่เดิม

ดังนั้นการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง ประชาชนจึงน่าจะให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของนายกเทศมนตรีเป็นอย่างมาก เนื่องจากเทศบาลมีภารกิจในการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าหากประชาชนเลือกผู้บริหารเทศบาลหรือนายกเทศมนตรีที่มีคุณลักษณะที่ดี มีความรู้ความสามารถ ก็จะทำให้เทศบาลประสบผลสำเร็จในการพัฒนาและการบริหารจัดการภายในภายในท้องถิ่น เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างดี เพราะการบริหารงานของเทศบาลจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับนายกเทศมนตรีเป็นสำคัญ และจากการที่เทศบาลตำบลนาควนเป็นที่ตั้งขององค์พระธาตุนาควน ซึ่งถือได้ว่าเป็นพุทธมณฑลอีสาน อันเป็นเมืองที่น่าับได้ว่าเป็นหน้าตาของจังหวัดมหาสารคาม ผู้ที่จะมาเป็นผู้นำในท้องถิ่นหรือนายกเทศมนตรีควรจะเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะอย่างไรจึงจะมีความสามารถพัฒนาให้เทศบาลตำบลนาควนมีความเจริญก้าวหน้า มีความเหมาะสมกับเป็นเมืองพุทธศาสนาที่ถือได้ว่าเป็นพุทธมณฑลอีสาน จากผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลนาควนโดยตรงทุกครั้งที่ผ่านมา จะพบว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาควนเลือกนายกเทศมนตรีที่มีคุณลักษณะแตกต่างกันในแต่ละครั้ง ซึ่งจะเห็นได้จากที่ผ่านมา นายกเทศมนตรีมีทั้ง ได้รับเลือกมาจากผู้มีอาชีพประกอบกิจการส่วนตัว และบางครั้งก็มาจากอดีตข้าราชการ ทั้งจากผู้มีวุฒิการศึกษาในระดับสูง และระดับทั่วไป

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลนาควน ซึ่งสำรวจจากความคิดเห็นของประชาชนในเขต

เทศบาลตำบลนาควน อำเภอนาควน จังหวัดมหาสารคาม เพื่อต้องการศึกษาว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาควน ต้องการนายกเทศมนตรีที่มีคุณลักษณะอย่างไร เพราะการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีในปัจจุบันจะแตกต่างจากในอดีตที่ประชาชนมีการเลือกนายกเทศมนตรีทางอ้อม แต่ในปัจจุบันประชาชนเป็นผู้มีสิทธิเลือกนายกเทศมนตรีผู้ที่จะมาบริหารเทศบาลเองโดยตรง ดังนั้นหากทราบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกเทศมนตรี ตามความคิดเห็นของประชาชนผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งก็จะสามารถนำไปเสนอแนะปรับปรุงคุณลักษณะของนายกเทศมนตรีหรือผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี เพื่อให้ได้บุคคลที่มีคุณลักษณะเหมาะสมตรงตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่

คำถามของการศึกษา

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกเทศมนตรี ตามความคิดเห็นของประชาชนผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลนาควน เป็นอย่างไร
2. ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลนาควน อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลนาควนเกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลนาควน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลนาควนเกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลนาควน เมื่อจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลนาควน ตามความคิดเห็นของประชาชน

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องคุณลักษณะของนายกเทศมนตรีที่พึงประสงค์ของประชาชนผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะด้านการบริหาร (ณัฐพงศ์ วุฒิวิทย์ , 2543 : 88 - 90), ด้านบุคลิกภาพ (วีระ บุญเพ็ง , 2550 : 14- 21), ด้านมนุษยสัมพันธ์ (ณัฐพงศ์ วุฒิวิทย์ , 2543 : 88 - 90) และด้านคุณธรรมจริยธรรม (วีระ บุญเพ็ง , 2550 : 14- 21)

ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้คือ เขตเทศบาลตำบลนาคูน อำเภอนาคูน จังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ประชาชนที่มีอายุ ตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีที่อยู่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาคูน อำเภอนาคูน จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลนาคูน จำนวน 10 ชุมชน หรือ 10 หมู่บ้านจำนวนทั้งสิ้น 3,418 คน โดยมีขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 345 คน ซึ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเคร์ทซ์และมอร์แกน

ขอบเขตด้านระยะเวลาในการศึกษา การศึกษาครั้งนี้ใช้เวลา ตั้งแต่ เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2552 ถึงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2553

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกเทศมนตรี หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัว หรือ ความสามารถ ความดีของนายกเทศมนตรี ตามการคาดหวังหรือความต้องการของประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งในงานศึกษานี้หมายถึง คุณลักษณะของนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลนาคูน อำเภอนาคูน จังหวัดมหาสารคาม โดยแบ่งเป็น 4 ด้านคือ

1. ด้านการบริหาร หมายถึง การมีประสพการณ์ในการทำงานสูง การแก้ไขปัญหา การวางแผนบริหารงาน การปกครองบังคับบัญชา มีความคิดริเริ่มในการทำงาน ความรอบรู้ในกฎหมายระเบียบข้อบังคับ ความสามารถในการจูงใจผู้อื่น มีความกล้าในการตัดสินใจ ความสามารถในประสานงานกับส่วนราชการอื่น ๆ

2. ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง การที่มีลักษณะร่างกายแข็งแรง มีความเฉลียวฉลาด มีวิสัยทัศน์สูง มีวุฒิการศึกษาในระดับสูง จบการศึกษาในด้านที่เกี่ยวข้อง มีความอ่อนน้อมถ่อมตนมีมรรยาทกับประชาชน มีความเด็ดขาดในการตัดสินใจ มีความสามารถในการพูด

3. ด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การเป็นผู้นำในการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ มีความเป็นมิตรให้โอกาสประชาชนพบปะง่าย การพบปะเยี่ยมเยียนประชาชน มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การให้การยอมรับผู้อื่น การสร้างความร่วมมือกับประชาชน การปรับตัวเข้าหาเพื่อนร่วมงาน ยอมรับในความแตกต่างของบุคคล

4. ด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง มีความซื่อสัตย์สุจริต ใช้ความดีหรือผลงานในการสร้างความนิยม ประกอบอาชีพที่สุจริต การประพฤติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ มีความเสียสละ ไม่หาผลประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

มีความซื่อสัตย์ในการปกครองบังคับบัญชา

เทศบาล ซึ่งเป็นองค์กรที่ดำเนินการในการบริหารจัดการในท้องถิ่น หมายถึง
เทศบาลตำบลนาควน อำเภอนาควน จังหวัดมหาสารคาม

ประชาชน หมายถึง ผู้ที่มีสัญชาติไทย มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ ขึ้นไป และมีที่อยู่
อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาควน ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล
นาควน อำเภอนาควน จังหวัดมหาสารคาม

ความคิดเห็นของประชาชน หมายถึง การแสดงความรู้สึกรวมออกมาเป็นคำพูด หรือ
การเขียนที่มีลักษณะของการให้คะแนน หรือเลือกตัวเลือกที่สอบถาม ของประชาชน โดย
อาศัยความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ชอบหรือไม่ชอบ
พอใจหรือไม่พอใจ ในงานศึกษานี้หมายถึงความคิดเห็นของประชาชนในเขต
เทศบาลตำบลนาควน อำเภอนาควน จังหวัดมหาสารคาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการศึกษาในครั้งนี้ คาดว่าจะได้องค์ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของ
นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลนาควนที่ประชาชนต้องการ และสามารถข้อเสนอแนะเป็น
แนวทางในการพัฒนาปรับปรุงคุณลักษณะของนายกเทศมนตรี หรือผู้ที่สมควรรับเลือกตั้ง
เป็นนายกเทศมนตรี ให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาควน
อำเภอนาควน จังหวัดมหาสารคาม